

Miljöredovisning LSF

I denna miljöredovisning redogörs för LSF:s arbete med att leda, styra och samordna koncernens miljöarbete. Här redovisas även förvaltningens egen miljöprestanda – och andra miljörelaterade uppgifter – utifrån målen i Miljö Steg 5.

Transporter

LSF samordnar SLL:s transportverksamheter i ett nätverk för utbyta erfarenheter och utforma strategier som syftar till att nå målen om transporter i Miljö Steg 5. Nätverket består av SL, WÅAB, Färdtjänsten, AISAB och SLL Transport. Under 2009 arbetade gruppen främst med att analysera prestanda och marknad för alternativa dieselbränslen. Nätverket är också plattform för utveckling, som till exempel arbetet med att ta fram en miljöanpassad ambulans. På våren 2009 stod den miljöanpassade ambulansen klar. Den drivs med biogas och är sanerad från farliga kemikalier.

LSF, genom SLL Upphandling och SLL Miljö, arbetar även för att minska miljöbelastningen från transporter inom ramen för de tjänster som upphandlas centralt, så som textilservice och hantering av specialavfall. När det gäller den egna förvaltningen så har LSF tre egna fordon inom LSF Service, samtliga miljöbilar och med dubbria däck. Drivmedelsförbrukning 2009 framgår av tabell 1.

Tabell 1. Drivmedelsförbrukning 2009				
	Volym drivmedel (lit/Nm ³)			
	Bensin	Diesel	E85	Biogas
Egna bilar	490	0	5 611	287
Textilservicetransporter		143 214		
Specialavfallstransporter		13 000		
Inblandning av etanol/RME i bensin diesel är ej beaktad i ovanstående sammanställning				

Energi

LSF samordnar Locum, SL, NKS och SLSO i den så kallade fastighetsgruppen för att diskutera fastighetsrelaterade miljöfrågor. Under 2009 var energifrågor i fokus och gruppens arbete handlade främst om att utbyta kunskap om och erfarenhet av olika ledningssystem för energieffektivisering.

SLL:s verksamheter digitaliseras i allt högre grad och IT:s miljöpåverkan ökar. En ny organisation, SLL IT, bildades inom LSF 2009. LSF, genom SLL Miljö och SLL IT, miljöanpassar den nya IT-organisationen. Ett av målen är att reducera energianvändningen för IT med 20 %.

Läkemedel

När det gäller läkemedel arbetar LSF, genom Läkemedelscentrum och SLL Miljö, bland annat för att höja miljökompetensen bland förskrivare inom SLL. Under våren 2009 var LSF också med och startade ett nationellt nätverk för landsting som arbetar med läkemedel och miljö. Alla landsting och regioner är med. Syftet är dels att samla kompetens och utbyta erfarenheter, men även att bidra till forskning.

SLL, genom LSF, samarbetar med Apoteket, Läkemedelsverket, Sveriges Kommuner och Landsting och Läkemedelsindustriföreningen, för att miljöklassificera alla läkemedel på den

svenska marknaden. I 2009 års upplaga är 421 substanser klassificerade och 2010 beräknas klassificeringen vara komplett. Parterna arbetade 2009 även för att sprida miljöklassificering av läkemedel till EU. LSF har också i uppdrag att följa utsläppen miljö- och hälsostörande läkemedel. Resultaten från 2009 års provtagning är dock ännu inte behandlade av statistiker och komplettering sker till SLL:s miljöredovisning.

Lustgas

Det nationella lustgaskonsortiet har under 2009 fått flera nya medlemmar och nu är nästan alla landsting och regioner med. Konsortiet leds av personal från LSF. Under året ordnade lustgaskonsortiet ett seminarium där LSF var huvudarrangör.

LSF driver även ett SLL-internt nätverk för lustgasfrågor där verksamheternas miljösamordnare, barnmorskor, läkare samt representanter från medicinsk teknik och fastighet ingår. Viktiga frågor under året var att pröva och utvärdera metoder för att effektivisera lustgasanvändningen och minska läckage. Den läckagesökning som LSF och Locum gjorde på tre sjukhus visade att ledningarna generellt är i gott skick och de läckor som upptäcktes åtgärdades.

Kemikalier

LSF samordnar och leder en kemikaliegrupp inom SLL. Nytt för 2009 är att även privata kemikalieintensiva verksamheter ingår. Kemikaliegruppens arbete ska bidra till att verksamheterna når målet om kemikalier i Miljö Steg 5. Gruppen arbetar med att höja kompetensen inom kemikalieområdet och att byta erfarenheter kring lyckade åtgärder för att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier.

I maj 2009 ordnade LSF ett seminarium om kemikalier där SLL:s arbete med att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier presenterades för interna och externa deltagare. För detta tillfälle togs även en broschyr fram som sammanställer arbetet.

LSF är också medlem i användarförening för KLARA, ett elektroniskt kemikalieregister som ägs gemensamt av flera landsting, regioner, universitet och högskolor i Sverige. LSF har under hösten arbetat med att förbättra kvaliteten på uppgifterna i kemikalieregistret.

Därtill deltar LSF i den nationella substitutionsgruppen som arbetar med att utbyta erfarenheter och hitta ersättare för miljö- och hälsofarliga kemikalier och varor med kemikalier i.

Produkter

LSF slutförde 2009 arbetet med att fastställa en utfasningslista för varor och förbrukningsmaterial. Utfasningslistan för varor anger ämnen som förekommer i varor som SLL upphandlar och som SLL beslutat ska minska eller helt avvecklas, minskningsämnen respektive avvecklingsämnen. Som hjälp för verksamheterna att ställa rätt krav på produkters kemikalieinnehåll utvecklades 2009 ett IT-baserat verktyg för miljöanpassad upphandling. Under senare delen av 2009 lanserades en utbildning i verktyget.

Under 2009 ställdes det krav i alla upphandlingar, där det är förenlighet med Lagen om offentlig upphandling, att det inte får förekomma avvecklingsämnen. När det gäller PVC/ftalater är det emellertid idag inte möjligt att ha ett generellt krav på avveckling, och istället ska SLL minska användningen genom att fokusera utvalda varor. LSF bidrar genom

att ställa krav vid upphandling, och ska bland annat kräva PVC-fritt material vid den upphandling av infusionspumpar som påbörjas 2010.

Beträffande förvaltningens eget arbete med ekologiska livsmedel finns det, enligt de miljödialoger som genomförs inom LSF, ekologiskt kaffe och frukt vid alla arbetsplatser. Dessutom beställer många avdelningar ekologiskt bröd vid möten, och det händer även att ekologiska luncher beställs vid sammanträden.

Miljöledning

LSF driver utredningar och andra projekt för att följa utvecklingen av de mål som anges i Miljö Steg om miljöledning. Ett område som prioriterades 2009 var integrering av miljöledning i verksamhetsstyrningen. LSF arrangerade bland annat seminarium inom området för att höja kunskapsnivån och utbyta erfarenheter och idéer om integrering.

Vad gäller förvaltningens eget miljöledningsarbete så är LSF miljöcertifierade sedan 2004 och certifikatet förnyades 2006. Årliga uppföljande revisioner har hittills genomförts med positivt resultat. LSF har integrerat miljö i verksamhetsstyrningen genom att miljö beaktas i budgetprocessen. Miljöhänsyn ska vara en naturlig del i LSF:s beslutsprocess och en rutin finns för detta i miljöledningssystemet. I praktiken är det emellertid ibland svårt att få förståelse för rutinens innebörd och därmed efterlevnad.

Upphandling

LSF prioriterar resurssnålhet och kretsloppsanpassning vid upphandling och inköp genom en rutin i förvaltningens miljöledningssystem. I enlighet med rutinen ställer LSF relevanta miljökrav i alla centrala upphandlingar.

I miljöprioriterade upphandlingar¹ ställs bland annat alltid krav på att leverantören ska ha ett strukturerat miljöarbete. I avtalet regleras också hur detta ska följas upp. Under 2009 påbörjades ett arbete för att det vid avtalsstart också ska vara reglerat hur de detaljerade miljökraven ska följas upp. De detaljerade miljökraven varierar från upphandling till upphandling och inför varje avtal måste uppföljningsmetod beslutas.

Miljökraven skärps kontinuerligt i de centrala upphandlingar som LSF genomför. Ribban höjs genom att miljöledningsrutiner för upphandling samt PRIO-listan kontinuerligt omarbetas, förtydligas och förbättras.

För att underlätta för SLL:s olika verksamheter att avropa varor med höga miljöprestanda har LSF tillsammans med MediCarrier och Karolinska Universitetssjukhusets miljöavdelning utvecklat ett miljömärkningssystem för MediCarriers varukatalog och beställningssystem. Under 2009 reviderades vissa delar av systemet och dessutom utvecklades ett system för att regelbundet mäta volymen avropade miljömärkta varor.

SLL, Västra Götalandregionen och Region Skåne har fortsatt sitt samarbetsprojekt kring socialt ansvarstagande och den uppförandekod för leverantörer som antogs i fullmäktige i februari 2008. Under året har en modell för uppföljning av uppförandekoden tagits fram och

---

¹ Miljöprioriterade upphandlingar definieras i SLL:s så kallade PRIO-lista. Det är ett dokument som LSF uppdaterar regelbundet och som, utifrån miljöpåverkan och upphandlad volym, prioriterar upphandlingsobjekt ur ett miljöperspektiv.

de första uppföljningarna har genomförts. SLL:s avtal för instrument och rostfria sjukvårdsartiklar följdes upp och en rapport väntas vara klar i februari 2010.

Kommunikation

LSF:s miljöledningssystem har ett flertal dokument som styr intern och extern kommunikation av förvaltningens och SLL:s miljöarbete och som bland annat syftar till att öka kännedomen om Miljö Steg 5 hos de anställda.

En särskild aktivitet 2009 var höstens stora kommunikationskampanj där kemikalier och klimat var i fokus. Konkreta exempel på SLL:s miljöarbete kommunicerades via bland annat annonser, affischer och informationsmaterial i väntrum.

LSF följer SLL:s miljökommunikationsstrategi och har en kommunikationsplan med aktiviteter som riktar sig mot såväl interna som externa målgrupper. Exempel på internt riktade aktiviteter är information på intranätet, ”miljöbrevet” (ett nyhetsbrev som även går ut externt) samt miljöfrukostar och seminarier för SLL-anställda. LSF samordnar även ett nätverk för miljöchefer och miljösamordnare inom SLL. Bland externa aktiviteter kan nämnas information på den externa webbplatsen, pressmeddelanden, debattartiklar och konferenser. Anställda nås även via externa kanaler i form av större allmänna medier.

LSF arrangerar vidare ett stort antal miljöutbildningar som främst är för SLL:s personal, men även leverantörer har möjlighet att delta (se tabell 2). Under året gjordes bland annat en särskild satsning för att stärka SLL:s miljöombud i sin roll. Utöver dessa utbildningar har drygt 28 000 personer gått genom den webbaserade grundläggande utbildningen i miljöfrågor.

Därutöver har LSF under 2009 deltagit i en rad externa samarbeten med syfte att bidra till lösningar på miljöproblemen. Ett exempel är att SLL Miljö arrangerade ett bränsleseminarium för tunga fordon tillsammans med Stockholms stad i november 2009.

	Tillfällen	Deltagare	Ämnesområden, exempel
Miljöseminarier och frukostar	13	950	Hygien, kemikalier, läkemedel och nyckeltal
Miljöutbildningar	50	1 250	Grund- och spetsutbildning i miljö, miljölagstiftning, miljörevision, läkemedel, miljöombudsutbildning, miljöanpassad upphandling, kemikalier

Avfall, tillståndsplikt och köldmedier

LSF samordnar SLL:s avfallsråd, som träffas cirka fyra gånger per år och består av representanter från vårdens förvaltningar och bolag, enheten för vårdhygien, Locum AB och Smittskyddsinstitutet med flera. Rådets uppgift är bland annat att tolka lagstiftningen inom området, diskutera frågor inom vårdens specialavfall, konventionellt avfall och elektronikavfall.

LSF omfattas inte av tillstånds- eller anmälningsplikt. LSF omfattas heller inte av kraven i SFS 2007:846 och rapporterar således ej total mängd, påfylld mängd och omhändertagen mängd köldmedier.